

Света Пелагия и дръзновението пред Бога

...ние имаме не такъв първосвещеник, който не би могъл да ни съчувствува в нашите немощи, а такъв, Който е изкушен като нас във всичко, освен в грях. И тъй, нека дръзновено пристъпваме към престола на благодатта, за да получим милост и да намерим благодат за благовременна помощ.“ (Евр. 4:15-16)

Има трудни места в Евангелието, едно от тях лично за мен са Христовите

думи: „...царството небесно бива насилвано, и насилници го грабят“ (Мат. 11:12). От една страна, те ни насочват към подвига, към истината, че без да полагаш усилия, без да се „мориш“ да вървиш по нагорния път, няма да стигнеш далеч. Но от друга, това е знак, че Бог не отхвърля дръзките. Онези, които се смиряват, но не се примиряват; които имат дръзновение пред Спасителя и пред божествените въпроси.

Устрем не от този свят, далеч от всяка топлохладност. Откриваме го например в житието на света Мария Египетска. След като, поради покварения ѝ живот, някаква неземна сила не я допуска в храма да се поклони на светия Кръст, тя не се отказва. Моли Божията майка да ѝ подари тази милост и някак усеща, че молитвата ѝ е чута, че този път ще стане. Пристъпва отново към вратите на храма със страх и трепет, но и с увереност, пълна с надежда. Защото в недрата на нейния устрем стои доверието в Божията любов.

Това е дързост, различна от онзи на Калина от така познатата ни песен, готова реки да преплува, над гори да прелети, в чума да се превърне, че да покоси всеки, изпречил се на пътя ѝ. За да си вземе своето.

В устрема на света Мария Египетска се таи едно въздигащо упорство, една благодатна страст. Защото – както откриваме в богословието на свети Григорий Палама – „безстрастието не означава умъртвяване на страстността, а нейното преобразяване. Човекът няма в себе си зли природни сили, които трябва да бъдат изкоренени, а има просто разконцентрирани природни стремежи, които трябва да бъдат преобразени. Ако човекът умъртви страстите си, ще бъде неспособен да върши и добро. Последното обаче е неприемливо. Онова, което Бог изисква от човека, е трансформирането на неговите сили от лукавството към благото, от „света“ към Бога... Оттук става ясно, че „безстрастието“, въпреки своето етимологическо значение, представлява в същността си божествена страст. Тази страст достига върховната си точка в божествения ерос, който тайновъвежда в обожението“*.

Именно такава благодатно преобразяване, „пренасочване“ на страстите откриваме в житието на една друга емблематична жена, която чествуваме на днешния ден – света Пелагия (живяла в V век). За Пелагия се казва, че в Антиохия нямало по-красива жена от нея. Изваяното ѝ лице и уханието на парфюма ѝ хипнотично упойвали всеки мъж, когото срещнела по пътя си, или както се казва в житието ѝ: „Светските юноши не можеха да се наситят от съзерцанието на нейната красота“.

Един ден няколко епископи и вярващ народ се били събрали пред дверите на храма, посветен на св. мъченик Юлиан, и слушали поученията на епископ Нон. Той бил известен като най-строгия монах в Тавенския манастир и който именно заради добродетелния си живот бил избран за архиерей. В това време се появила тя – ослепително красивата блудница Пелагия със своя антураж от прекрасни момичета и момчета. Щом епископите видели открития врат на Пелагия и разголените ѝ рамене, отвърнали поглед. Само Нон задържал погледа си и съсредоточено я наблюдавал, докато не отминала. После се обърнал към епископите и казал:

- Нима не ви се понрави красотата на тази жена?

Те замълчали стъписано и тогава той им казал:

- На много неща може да ни научи тази жена. Тя си е поставила за цел на своя живот да се харесва на хората. И погледнете как се старае за това! Как внимателно е избрала своите накити, как е умила тялото си с благоухания! Как се е нагиздила! А ние имаме безсмъртен Жених, за Когото не украсяваме старателно душите си, както тя старателно е украсила своето тяло...

Ето че Нон не само не осъдил, но и прозорливо видял в личността на Пелагия именно този неин устрем, този стремеж да полага усилия, който има потенциала да бъде насочен в спасителната за душата ѝ посока. Видял в Пелагия онова, което Бог е вложил в нея. Същата нощ епископът силно се молил за нея.

На следващия ден, след края на неделната служба, докато Нон проповядвал, в храма влязла Пелагия, която за първи път пристъпвала прага на християнска църква. Чула да се говори за грях, покаяние и опрощение, в нея нещо се преобърнало, някаква неизпитана до този момент треска започнала да я обзема. Сълзи започнали да се стичат по красивото ѝ лице и тя побързала да излезе от храма. Тази треска обаче не я оставяла на мира и тя започнала да разпитва за християните и Христовото учение, и за епископ

Нон. Много искала да се срещне с него. Ето че скоро тази среща се осъществила. Пелагия паднала на колене пред Нон и го умолявала да прояви милост към нея, да я направи християнка и възможно най-бързо да я кръсти. Нон казал, че църковните правила забраняват да се дава веднага кръщение на хора, известни със своя порочен живот. И тук си представяме как Пелагия – успокоена и утешена, си тръгва с надежда от храма, че скоро – след необходимата катехизация и подготовка, ще приеме свето Кръщение. Вместо това обаче тя отново се хвърлила в краката на Нон и през сълзи му казала:

- Ти ще отговаряш пред Бога за душата ми, ако още днес не ме кръстиш! От твоите ръце трябва Господ да приеме преобразена душата ми. Ако аз се върна към предишния живот и отново се поклоня на идола, ти ще отговаряш за това!

Тогава епископ Нон пратил до архиепископа молба да даде разрешение още същия ден Пелагия да бъде кръстена, което позволение било получено. Защото казано е, че съботата е направена за човека, а не човек – за съботата... Ето че Нон имал дързостта да кръсти Пелагия в деня на нейното покаяние – подобно на онзи свещеник, който не се поколебал да даде първото причастие на света Мария Египетска само часове след като тя преживяла своето духовно преобръщане.

Можем да предположим, че след Кръщението си Пелагия е имала моменти на духовно разклащане, на носталгия по предишния си живот. Може би всичко в Антиохия ѝ е напомняло за него. Затова тя раздала богатството си, напуснала града, заминала за Йерусалим и заживяла като отшелник на Елеонската планина. Дотолкова се отдала на аскетичния подвиг, че когато предала душата си на Бога в своята килия, онези, които намерили тялото ѝ, не могли да разпознаят, че е жена.

pravoslavie.bg